

הלכות פסח סימן תסו

(נד) [לד] שנתעברו: יד האם נמצאת (סה) *חטת מבקעת בתרנגולת קדם מליחה, (סט) די (נה) בשטיפה; *אזאם אחר (לו) [לי] מליחה, (ע) די בקליפה, (עא) יוש מקמירים לומר שמעמיק כל

ת דעו וזכרו א טו בלש הראש והשניא בטו רא ממין בכלי טו בטו קראכו

שערי תשובה

שחבשיל לא היה מנח על הפסח בו, ולא דמי למקצא בכלי שהיה בו התרנגולת, ולש התרנגולת היה בראי אורו כלי כו, ע"ש: [לד] שנתעברו. עב"ט. ועין בכח"צק סימן טז שישת' להקל בקפס פבלש דאסור טשהו דנכנו. ועין במק"ס שמואל סימן סא שחולק על הביי וכתב דפסח קביש אסור היכא שרוא חמין גמור מנון לחם או עשה משא"כ חשה שנתרסקה איכא ס"ס שקמא עתה נפלה ואח"ל מקדם שקמא איצ"ט שתיא מקרבת לפניהו ששא לא שפחה מעליע בריסקא ונת מקרוב שנתרסקה ואין כאן מעיל וצונן אינו אוסר. והנה וגם י"ל דאיכמי אחזקה שהיתה קשה וזה מקרוב נתיכחה. וע"ש מ"ש בקמ"ס שמואל על סג"א סי"ק טו דהר"ן פסק סקרו דרעה, וקטב: [לי] דסקרוין כו, דהר"ש שקא לא נחמקה אז ואיכ לא ה"ד דוסמקה מעילי, ושרי לה מארה שפסחכיה עליו הפשא מהו, דסקרוין דרעה נחמקה דכתי המניא בי"כ, דתתם קצי סג"א לענון חשה בעפח שע"י הליטה היא איכרת בצונן ולא תליא במעליע קליל, ע"ש. וכן בבאר בבית שכתב שקא לא נחמקה על עקר, ע"ש, ואי"כ קנים הטי"ו דכר"ס לפי מעלת סג"א ז"ל, ונצ"ח. ועין בבכ"ז שאל סי"ו מנ דענון שקפצאו נרדעין חשה בפסח בחבית לחסר שפשו משם המקה שזרין מעילי ויש לפסח אם היה חטתה בע"ד שתינה המשקה בתורה או שקמא עתה נפלה, וקטב שקא נוצר בחבית קמט בענון שיריל שפחה ותרסקה מקמח המשקה מר, אבל אם לא שאר קליל, חו ספקא היא שקא עתה נפלה והו"ל ספק כבוש ואסור, ע"ש, ולפ"טש במקום שמואל פ"ס פנה יש ס"ס שקא לא נתרסקה עד ופ"ו קרוב קדם שפחה חביש דענון שלא שפחה מעילי לחסר דרעה, וככ"ש לכת"י דקמ"ק דספר קוה: [לו] מליחה. עב"ט. ועין בהפארו צבי סי"ק כב בחשין שלמים שנקפצאו דוסק שיש להקל, שוקחם חזק פסוק, ולכן אין לתמיר בי"א בתרסקה, ובלא נחמקה יש להקל. ועין בממ"ב באש"א דהר"ם סי"ק לו וסי"ק לג. ועין בשו"ת שב"י ח"ב סימן י"ז, ובטענת כתי"מילה דהר"ם פסח שנתלתי תרנגולים עם כשי' וקצאו אכתי דוסק ובתוכו דמין סבין ועוד נמצא באחד דוסק ותרקי לאברה, אותו שזרקי לא מתקנן אכתי, וגם דאיכא ס"ס שקא לא היה בתוכו ואם היה בתוכו שקא נחמקה, אף חממת תוסק השני יש לחש קצת, ועין בח"י סימן תסו סי"ק לט, ונכ"ש די לתשוות תרנגולת ובחטה בקושה קרוא מקום להחיי סימן תסו להקל לירות ע"י אחר הפסח. וקמ"ס

באר היטב

ע"ש. והח"י כתב דאין לאסר דרעבר, אף על"ג דלא נחבשל, מפל מקום פיון שפנעה קדם פסח הוי נומן טעם פ"ו נותרטעם פ"ו נותרטעם דתתבא ואין לאסר דרעבר, ע"ש: [לד] שנתעברו. פרוש, אף לתמירין ציונו, סכא אסור פיון שמוף החמין נתרבר. ואם נמצא חטה או שאר חמין בבור, זה הלוי בפלקמא שכתב החמבר סעיף יב אם אסור בצונן חוץ הפסח, וע"ל סי"ק כ וסי"ק ל מש"ש, ועין ח"י. כתב הט"ז: פסם אחת הביא משנת קלי עם רבש הנקרא מע"ד 1 לשחוח ונקצאת בו חטה אסור. אמרתי דאין אסרת בצונן אף על"ג שתיא נחמקה, ואף על"ג שכתב כשי"ט סעיף יב ויש מי שאוסר חוץ הפסח, הא כבר הוכחנו שלא מצינו חלוק זה, דצונן אינו נומן טעם כלל ואף בפסח מסר, וגם אין לחש כאן שקמא חטה חשה קשה קשה הדיכש רותם דאי"כ היה כבר בטל לפני פסח מה שפלט ממנו ואין חוץ ונעור, איצ"ט דתתשה ערך בתוכה מ"ט צונן היא בעת תהיא ואין מי, עכ"ל. וקשה, דשקא פכש בתוכו מעליע כמי"ש בפנייה"ט ל, וצריך לומר שהפעשה הנה לל א' דפסח, ודיק: (לה) בשטיפה. דצונן בלי רטב לכ"ע אינו אוסר, אף שבתרנגולת אי אפשר בלא לתלות קצת מ"מ בצונן אינו מכליע אלא רכ"ש אלא ע"י שרפה קצת וכת' צ"צ העמיר בפשאר קעט שזכר בכלי וקטלו בתוכו מים והדיו בו כשר, ויש לרמזו קרין חטה הנקלטה עם התרנגולת וחי שקא בה נרצא, ע"ש" או ע"י התעסקות בעשה כמ"ל: (לו) מליחה. פי' בעוד שהפלה עליו, אבל אם נמצא לאחר שנקלח והודח אמרין השמא נפל, דאם איכא שהיתה עליה קדם לכן היתה נופלת בפדחה קשה דהוה: ודוקא שנקצא על התרנגולת, אבל אם נמצא חוץ התרנגולת ודאי היתה:

עד אחר הפסח וקתור השאר פקטו פקמ"ס חפ"ט וטענות מ"ה ופינית שקמח י"ט: שנקצא וקלף וצ"ע. דהפסק נופא במקום קליפה כמבאר לקמן סי"ק ס"ד, ואם נמצא בתוך

באר הגולה

זה, ודעתו שם דלא יצא דבר זה מפי הט"ז ז"ל, עין שם: * חטה מבקעת. עין בט"ז שכתב דלדעת הג"ה לעיל בסעיף ט אפלו לא נחמקה אלא נתרסקה שרף כל הפצוף זה, וכן דעת שארי אחרונים והפ"ח ועת"ש שפ"ו ופ"ו חוש ומאמר מרדכי והג"ה ותי"א דוס, וז"ל פ"ש ברכות הגדולה ופ"ו חוש דבצלו וקליחה הרמ"א מונה דבעינו בקויע"ט) וכן דעת החק"י ענין מליחה, אלא שהרמ"א סמך בנה על מה שכתב בסעיף ט, והנה בקמ"ס נרבה, גגון שהוא עני והיא חתיכה גדולה ונתשובה, או שהוא קניית שקמח יום טוב, כמ"ס מהר"ו ויש להקל ולקמ"ה על דעת הפוסק דרי בקליפה, וכן דעת הפ"ו חוש דרי

משנה ברורה

אם אין לו מים אחרים, פיון שחיוו חלויים בו יש להחיר (קנ"ג) מטעם ספק ספקא⁶⁴: שקמא עכשו נפלה, ואם תמצוי לומר שנקלחה מעת"לעת מקדם, שקמא לא נחמקה ונתרסקה עד תוך הפוסקים דצונן אינו אוסר בלי כבישה⁶⁵, ופרוסת לחם שנקצא בבאר, ע"ן לעיל בסעיף דקטן סב"ט⁶⁶. מי שרוצה (קמ"ד) לשאב בפסח מביאות של עכו"ם או מביאות של ישראל שלא נזהר בהן מתמין כל השנה, וכו' שיסגנו המים בכגד נקי בכל פעם ששואב⁶⁷: יד (סה) חטה מבקעת. עין בבאור הלכה דלדין שנה זה

שער הצינון

(קנ"ג) עין בשערי תשובה מה שקמ"ס בסעיף זה בשם מקום שמואל. והשוט דוסק ספקא זו ע"ף אפלו נחמקה, וכן משמע בתי"א דוס שאין קטלך בזה. אלא וחס"י דוסם לא כותרי מטעם אסור, שהשה ושעונה נומן טעם לפנים במים, ולא דוסקמתי זה משום קשיית החק"י עקב על דברי סג"א דוסם בסיון תמו שיש"קטן יב חק"י עקב, עין שם שהוכיח מעיף יב שלקמנו דחטה אינה נומן טעם לפנים ונגם שהאליה נכה קושבו, הוא דוסק, וגם הסרי חוש פ"ב דחטה אינה נומן טעם לפנים במים: (קמ"ד) פוסקים בשם מהר"ל: (קמ"ט) טנא דבריהם ושי"א: (קכ"ו) חמד"משה וחז"י חס"פ והפ"ה, דלא כפ"ר מג"ה שרוצה פנה להחמיר לטאן דאוסר בצונן: (קכ"ז) הג"ה. ועין שם שאם ארע זה קדם הדסה ראשונה יכול לקמ"ה על הדסה ראשונה שמדיחו לתקשירו מדמו⁶⁸, אבל אסור הדסה קדם הקליחה אפ"ר אם לא יצביר אותו משהו לתלותית שיש על הפשור מן החטה וכלע בפשור על"י די חליליה: (קכ"ח) לביש וקמ"א דבריהם ושי"א: (קכ"ט) מן אבריהם ואליה נכה בשם מלביש"יו"ט, עין שם: (קל) אחרונים:

מקום: 1 מיידיש.

הלכות פסח סימן תסז

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק סז]

יש להתייר מטעם ספק-ספקא⁸⁴.

84) אולם להשתמש במים אלו לצורך מצות מצוה, מבואר לעיל (כ"י תסז ס"ק יז) שאין להשתמש בהם, שאף על פי שמושם ספק ספיקא מותר לשהות את המים, מ"מ אין זה בכלל מצות שמורות.

[משנ"ב שם]

וספקינן על הפוסקים דצונן אינו אוסר בלי כבישה⁸⁵.

85) אולם, במקום שאין חיינו תלויים בו, מבואר בדבריו לעיל (ס"ק מט) ושעה"צ שם (ס"ק צא) שבתבוקע אין לסמוך על ספק ספיקא זה, ואפילו במקום הפסד מוחבה, ובנתרכבה אפשר לסמוך עליו רק במקום הפסד מרובה. [וראה לעיל (ס"ק טב) שכתב שבשעת הדחק או הפסד מרובה אפשר לסמוך על דעת הפוסקים שצונן אינו אוסר, וברפרט אם החיטה אינה בקועה רק נתרכבה בודאי אין להחמיר].

[משנ"ב שם]

ופרוסת לחם שנקצא בבאר, ענין לעיל בקעיה קטן סב⁸⁶.

86) שם כתב שאף אם צונן מותר, מ"מ מים צוננים שנמצאה בתוכם פרוסת לחם בפסח הרי הם אסורים, לפי שדרכה של פרוסת לחם להתפורר ולהתמטמט בתוך המים אף אם הם צוננים [ואפילו סינון של המים לא מועיל, וכפי שכתב בשעה"צ שם (ס"ק קיא)]. ולענין מים שנשאבו בפסח מימות ונהרות שידוע שיש שמשליכים בהם חמץ, בגון יב כנרת, וכגון נהרות שמעמידים בהם ריחיים לטחינת חטים וידוע שחלק מהקמח מתפורר בתוך המים, הגרש"ז אייערבך כתב (הליכות שלמה פסח פ"ד ס"ה) שאין בכך איסור, לפי שאיסור 'משהו' אינו אלא כשה'משהו' הוא גדול דיו כדי שיורגש בחושי אדם, והרי אף אם יקבצו את החמץ הנמצא במים ששותה מנהרות וימות אלו למקום אחד, הוא לא יהיה בגדל שניתן לראות או לחוש אותו, וכן כתב הגר"צ קרליץ (הלכות מבי דינא עמ"י, וראה חוט שני פסח פ"ז ס"ק ד), וכן מובא בשם החו"א (חוט שני שם).

ובשו"ת ספר יהושע (סי' ה ו-ט ופסקים וכתבים סי' תקנז) צידד ש'משדו' אוסר רק אם התערב בדבר שאפשר לתת בו טעם, אבל אם התערב בדבר שאי אפשר לתת בו טעם אינו אוסר, וכיון שאי אפשר לתת טעם בימת הנרת, אין חמץ שניתן בתוכה אוסר את מימיה. וראה יד יהודה (השגטות וחידושים לסי' קה ס"ק א, נדפס בסוף הלכות טרפות) מה שכתב בשם חכם אחד על פי הריטב"א (ע"ז עג, א).

[משנ"ב שם]

בבבן שייסגן הפנים בבבבן נקי קבל פעם ששואב⁸⁷.

87) אבל מעיקר הדין, כתב השו"ע הרב (סמ"ח) שאין חוששים לכך, שאם חשש זה היה מעיקר הדין, לא היה מועיל סינון, וכפי שכתב המשנ"ב לעיל (ס"ק טב) ובשעה"צ שם (ס"ק קיא) שכשהיתה בבאר פרוסת לחם לא מועיל סינון [וראה פרי חדש סי"ב סוף ד"ה ולענין].

[שעה"צ ס"ק קכז]

על הדסה ראשונה שמדיחו להכשירו מן⁸⁸.

88) כלומר, כשמולחים בשר יש להדיחו קודם המליחה, ולחזור ולדיחו לאחר המליחה, כפי שכתב השו"ע (יו"ד סי' סט ס"א ו-ז).

[ביה"ל ד"ה חטה]

דבצלי וקליטה קרמ"א מודה דבבבבן מבי⁸⁹.

89) ובטעם הדבר כתב השי"ר כנסת הגדולה (הגהות ב"י אות יד), שמצינו בראשונים שאף על פי שצליה של איסור דאורייתא שמן דינה כבישול, ואוסר ששים כנגדו, מ"מ צליה באיסור דרבנן שמן, בגון בשומן הגיד, אין דינה כבישול, ואינו אוסר אלא כדי קליפה [דעה זו הובאה בב"י יו"ד סי' קה, אך בשו"ע שם (ס"ה) לא פסק כן], ולפיכך גם באיסור 'משהו' חמץ, שאינו אלא איסור דרבנן, יש להקל בצליה שלא לדון אותה כבישול, שבבישול אוסר אפילו בנתרכבה, ואילו בצליה אוסר רק בנתבקעה.

הלכות פסח סימן תסו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק עא]

בכל סביבותיה של מקום הקשה.

90) ואף על פי שכל סביבת החיטה נאסרת, מי"מ אין היא יעשית נבילה; לאסור את שאר החתיכה. ובטעם הדבר כתב בביאור הגר"א, שדעה זו בשו"ע סוברת כדעת רבנו תם [המובאת בתוס' בחולין (ק, א) ד"ה בשקדים] שדבר שנאסר על ידי משהר אינו נעשה נבילה.

ועל שיעור זה של 'כל סביבותיה' שכתבו הראשונים, תמה החו"א (או"ח סי' קב ס"ק יג ד"ה או"ח). שכן בגמרא לא מצינו אלא שיעור של בדי קליפה או כדי נטילה, אבל לא שיעור של כל סביבותיה, ואין דרך הראשונים להמציא שיעור חדש.

עוד תמה החו"א (שם), שהראשונים לא נתנו מידה היאך לאמוד את שיעור כל סביבותיה, וכיצד ניתן לידע דבר זה.

[משנ"ב ס"ק עג]

אם כן ממילא בתמך דאסורו פמשהו, נפי אוסר ככלל.

91) והחו"א כתב (או"ח סי' קכ ס"ק יב) שכאשר התנגולת כחושה הטעם שהיא אסורה כולה אינו משום שדנים כחוש כשמן, שכן במקום הפסד קצת אין דנים כחוש כשמן באיסור דרבנן, וכפי שכתב הש"ך (יו"ד סי' קה ס"ק לח). ואף כאן מדובר באיסור 'משהו' שאינו אלא מדרבנן, אלא הטעם הוא משום שמצוי שתנגולת היא שמנה והרי היא מפטמת את החיטה להחשיבה כשמנה, וטעמה מתפשט בכל התנגולת, וכדעת הטור והשו"ע (שם ס"ט) שיהיה מפטם לאיסור [אכן ראה להלן שדעת הט"ז וש"ך שאף על פי שאומרים 'מפטם' בצליה, אין אומרים בן במליחה], ולפיכך אף כשהתנגולת היא כחושה החמירו לדין כן. עוד כתב החו"א שאפשר שהוא משום חומרה שנהגו באיסור חמץ.

ואף שהמשנ"ב כאן לא פירש שטעם האיסור הוא משום 'מפטם', להלן לגבי תנגולת צליה שנמצאה בה חיטה, כתב (ס"ק פא) שאף לפי השיטה בשו"ע שם (ס"ט) שלא אוסרים את כולה, מי"מ אם מקום המגע של החיטה בתנגולת הוא שמן, הרי היא אסורה כולה, משום שהיא מפטמת את החיטה, והחיטה חזרת ופולטת בתנגולת, והטעם שלא כתב כן כאן לגבי תנגולת שנמלחה, נראה משום שהט"ז (ס"ק יט וביר"ד סי' קה ס"ק כו) והש"ך (שם ס"ק כח) כתבו שאין היחר מפטם לאיסור על ידי מליחה. [אולם הבי"ח ביר"ד שם (ד"ה ומ"ש רבינו אבל) הביא בשם המהרש"ל שמשמע מדברי הטור שאף במליחה אומרים 'מפטם'].

[שעה"צ ס"ק קלב]

מחמירין בשאר אסורים אפלו כחוש בששים.

92) וכפי שכתב הרמ"א (יו"ד סי' קה ס"ט).

[שעה"צ ס"ק קלג]

ואף דמחמירין לתמיכה קמא לן דאין יוצא מזה לזה כלי רטב בדרך פחוש.

93) וכפי שכתב הש"ך (יר"ד סי' קה ס"ק יח). שאף על פי שאנו נהגים להשוות את דינו של איסור כחוש לדינו של איסור שמן לענין איסור שנגע בחתיכת היתר בשעת צליה או מליחה, שכשם שאיסור שמן אוסר את כולה, כך איסור כחוש אוסר את כולה, וכפי שכתב במשנ"ב, מי"מ אין זה אלא כשגוף האיסור נגע בחתיכה, אבל החתיכה שבלועה באיסור שנגעה בחתיכת היתר בשעת צליה או מליחה, אין דנים איסור כחוש כשמן, שכשהאיסור הבלוע הוא שמן, הרי היא אוסרת את החתיכה ההיתר, אבל כשהאיסור הבלוע הוא כחוש, אינה אוסרת אותה. ובטעם החילוק בדין זה בין גוף האיסור לאיסור בלוע, ראה חו"א (יו"ד סי' כב ס"ק ח).

[שעה"צ שם]

ואסרין בקליטה כל תחתיכות שנקלחו בנדר צד ששים.

94) כמבואר ברמ"א (יו"ד סי' קה ס"ט). וביאר החוות דעת שם (ביאורים ס"ק יח). שאף על פי שכתב הש"ך (שם ס"ק יז-יח) שאיסור כחוש הבלוע בחתיכה אינו אוסר מחתיכה לחתיכה [כמובא בהערה הקודמת], מי"מ אין זה אלא כשהחתיכה הבלועה נגעה בחתיכת ההיתר לאחר שבלעה את האיסור, אבל אם באותה שעה שנגע האיסור בחתיכה, נגעה החתיכה בחתיכות אחרות [שאף הם נמלחות איתה], אף הן נאסרות, וכן כתב החו"א (יו"ד סי' כב ס"ק ח ד"ה סי' קה סעיף ט, ואו"ח סי' קיט ס"ק יא).

[משנ"ב ס"ק עד]

ובן בשעור ששים הקמירו לאסור מחתיכה לתמיכה אף בכחוש.

95) וכפי שכתב הרמ"א (יו"ד סי' קה ס"ט). וראה מה שכתבנו בהערה הקודמת בשם החוות דעת והחו"א.

[ביה"ל ד"ה חטה]

ד"י להעמיק ולהשליך כל שקביבותיה ופמרת באכילה.

96) כלומר, אפילו אם נתבקעה החיטה.

[ביה"ל ד"ה אבל]

דתי קהור קליט וקמא פפליט.

97) כלומר, איסור שאינו מלוח שנמצא על חתיכת היתר מלוח, שברינו כתב השו"ע (יר"ד סי' ע"ג) שכיון שהאיסור אינו מלוח אין הוא פולט, ואין ההיתר נאסר, חוסיף, שיש מי שאומר שהמלח שעל ההיתר עושה את האיסור למלוח, והרי הוא פולט ואוסר את ההיתר [וראה ש"ך שם (ס"ק יט) שכתב שדעת השו"ע לפסוק שאין הטמא אוסר את ההיתר], ודעת הרמ"א שם (סי' קה ס"ז) שבמקום שאין הפסד יש להחמיר כדעה האוסרת, ולפיכך כתב החק יעקב שאם אין החיטה לחה מחמת המלח אין לאסור, שכן במקום הפסד או מניעת שמחת יום טוב יש להקל, כמבואר ברמ"א שם.

הלכות פסח סימן תסו

עיה

סביבותיה וחותה ומשליך, ואם נמלחו עמה תרנגולות אחרות (עב) קולף אף (לו) כלם: הגה (עג) ויש (לח) מחמירין לאסור כל מה שנמלח בחדה, (עד) *אבל (לט) [לט] העקר לאסור *אוטה התיבה כלה שנמצא

שערי תשובה

הציר הר' מבקש ואסור, ודלא כמ"ש בש"ט ח"צ סימן פו שמותר בנמצא בחבשיל להשהות ע"ש, ועין בח"י בלא בתרבה יש להקל בכל ענין, ועין במגן אברהם סי' ט, וק' בשעה אם נמלח העקר עם התרנגולת של לאסור, וצ"ל יהיה העשר משהם היתה נבלע בתוך הפירוש וחוזר ופולט ונקבל בתוך הפירוש חבשיל מותר, וכן כ"ד שהפירוש הוא מעט ויש ששים נגדו, ועין בשו"ת בנתיבות דבריהם על הג"י בה"י וס"ל להחמיר, ע"ש: [לט] העקר, עב"ז. וכתב בשו"ת צדקה סימן כו: חטה מביעט שנמצאת על התרנגולת הנמלחת עמה תרנגולות אחרות, שצריך לקלוף בעל אפ"ק בידו באיזה מהם נגע החטה, הסכרא נותנת צדקה להסיר הציר העליון מעל גופי התרנגולת לציאת מחשבת בליעת אסור, ע"ש. וכתב בשו"ת ושב מהפ"ן סימן מ, בחטה שנמצאת על התרנגולת אסור, ע"ש. וכתב בהש"ת אה"ט ומהפ"ק בנתיבות עור התיבה אסורה, הרי"ח בתשובת האו"מ לאסור כל התרנגולות, ודבריו צ"ע מ"ש שיש לכוון בכך האסורים שמכפישים אפילו הם כחורים, כמבארנין דרין דרין ברין קרין שהביאו הרשב"א והש"ך, ובי"ש חמץ קפציע י"ל דאף סוף דס"ל הכי הנה בעשה אכל לא בקצה, ולא שכן בה חמץ, למה נחמיר דחמץ יורם מבעשאר אסורים, וק' דאזכר שש"ש פ"ו בפרסין הוא משום שיש בו נקיבין, ולכן נראה דאיהו חודקה אסורה דהור אסור פחוש והרר שמן ושאר התמיכות ספורות, ועין בשו"ת בית סימן ד, אם נמלחו תמיכות לאחר הדיקה אחרונה ושמום בקלי צ"ע ע"י חו"ה ויחוי ע"כ בה"ה מלוחה נמצא עליה חטה, אין אוסרת בנתיבות שאר תמיכות, ואי"כ שגדום התוספת לא היה ציר בשולי הנקיב וצדקה נמצא ציר אסור אפילו להשהות, לפי שישל ששתקציית החטה שצדקה צ"ע טהור חמץ ונמלח על התמיכות נר"ה הלי"ט סלמ"ע ליקוה, ואם לא נמצא ציר יש להקל משהם שמתה י"ט, ואם יש פסח אם יר"ח ציר או פסח אם

באר היטב

קדם לכן, מ"א. וכתב הח"י רבינו תמו כתבתי דהור מליח ומטא תמל, גם בפסח יש להחמיר, והכא טעמא שגם החטה נמלח עם התרנגולת, ונראית מדבריקים נזהרים בפסח קדם התחוב ופליחה לפתח התרנגולת היטב או להחכו לשנים ולקרוק היטב שלא יפוצא בתוכו חטה, וכתב בשו"ת ג: מי שעושה פן הרי זה ור"ו ונש"ר: (לו) כלם, הנה נמצא מחשבת החטה על התרנגולת ויש להפיק שמא נגעו בכלם, אבל אם נמצא תוך התרנגולת אין האחרים צריכים קליפה, מ"א: (לז) מחמירין, משהם דאנן משערינן בכל האסורין בקליחה כס', אי"כ גם בחמץ אסור כלו ועין י"ד סימן קה: (לט) העקר וכ"ו, משום דסבירא לה דלא אפרינן באסור דרובן שאסור יוצא מחתיכה לחתיכה ע"י קליחה, ומה שמשערים בשאר אסורים כס' הנה משום מלקא דפסיקא שלא נצטרף לשער בין שמן לבחוש וצ"ל וכן אף להקל קמ"ש כ"ד סימן קה, אי"כ אף בחמץ די פס'; ועוד, דרובא באסור שיש בו שמונת משערי פס' אבל לא באסור חמץ דלא שכן בו פפועי; ועוד, דבמקום שיש עוד צד להחמיר סבירן אשאלות דכבר חמץ פטל כס', ואין לך צד המר גדול מזה, שהרבה גאונים ס"ל שאין העשם מתפשט במליחה, ויש לעשות פשרה לאסור אותה חתיכה ותו לא, והרובה לחמיר יפסק לשרף אותה חתיכה ולהשהות האחרות; ואם נתבשרו האחרות בלא קליפה שרי דאינו אלא חמרא לקלון, ומ"מ כ"ל דצריך החתיכה קליפה אלא דאין הקליפה אוסרת החתיכה א"ע שנחשלה עמה, ורובא במקום שאין לספק שפא נגע החתיכות, אבל אם יש לספק שנגע בשאר התמיכות, מדינא פלן אסורין, ואף שצדקה

באר היטב

להעמיץ ולהשליך כל שסביבותיה ומתחת באכילה⁹⁰, והנה כל שארי האחרונים לא תזכירו למעשה בדעה זו, אכן בתרבה ולא נתבקעה אפשר דיש לכתוב על זה, והסבן דגם דעת הג"י שמקל בהפסד קרבה הוא גם"כ ודאי בהתרבה, ועין בהש"ת נמ"א סימן כו כו מתוך שם דאף בהתרבה נמלין לאסור אותה חתיכה כלה, ואפשר דבהפסד קרבה גם הוא מודה להקל, וצריך עיון, ועוד, דבספ"ק בתרבה אין להחמיר כלל נאחרונים: * אבל העקר לאסור וכ"ו, הנה לעיל כמבאר דר"בין אפילו אינה בקיעה רק בתרבה, וכתב האחרונים ח"י סימן המז סק"ו ושא"ו, ודוקא אם מניין שהחטה היא לחה, אבל אם מניין דלא נהלק לחה מן המלח, כגון שהיא גבוהה, אפילו שהיא התרבה אינה אוסרת, ואינה פולטת כל עקר, דהור טהור קליח ומטא תפליט⁹¹, וכן אם נפל חמץ על פשר מליח, אף בפסח יש להקל במקום הפסד מרבה כמו בשאר אסורין; * אותה חתיכה

משנה ברורה

בכל סביבותיה של מקום החטה⁹⁰: (עב) קולף אף את כלם, ומירי (קל"א) כשנמצא החטה על התרנגולת, דיש לספק שמא נגעו החטה בכלם, אבל אם נמצא תוך התרנגולת, אין האחרות צריכין קליפה: (עג) ויש מחמירין לאסור כל וכ"ו, משהם דאנן מחמירין לאסור בכל אסורין במליחה כששים [משהם (קל"ג) דלא בקריאים בין אסור בחוש לשמן], אלקא הנהפשוט בקלון, א"כ מ"מ לא בחמץ דאסורו במשהו, נמי (קל"ג) אסור בקלון⁹¹: (עד) אבל העקר, משום (קל"ד) דסבירא לה דלא אפרינן באסור משהו שהוא דרובן שיהא יוצא מחתיכה לחתיכה על-ידי מליחה בחמץ שהוא בחוש, וכן בשעור ששים החמירו לאסור מחתיכה לחתיכה אף בחושי⁹² ולא במשהו; ועוד, דרובא באסור שיש בו שמונת משערי משערי אף בכחוש כששים משום דאין אנו בקריאים בין בחוש לשמן ואפרינן דמפפוע ע"ד ששים, מה שאין פן באסור חמץ דלא שכן בו פפוע כלל, ור"בין אם נחמיר לאסור

שער הציון

(קל"א) מגן אברהם ושי"א: (קל"ג) הנה דלשמן מצד הדין אסור בקליחה ע"ד ששים, וכן דאין אנו בקריאים מחמירין בשאר אסורין אפילו בכחוש כששים ע"ש; (קל"ב) ואף המחמיר לחתיכה קמא לן דאין לזה בלי רוב דבר פחיש⁹², הכא דאפרינן לכלן הוא משום שפא נגעו החטה בכל אחת מהן ונאסור כלם במשהו [הג"ח], ומשאר אחרונים משמע טעם הש"ת מחמיר, ודלא חלקו בין המז לשאר אסורין, וכמו בשאר אסורין לא מפלגינן בין בחוש לשמן ואפרינן בקליחה כל התמיכות שנמלחו ביחד ע"ד ששים⁹³, והא דדין בחמץ: (קל"ד) מגן אברהם, ע"ן שם עוד טעם:

